

IRODALOM

Kövesi Antal *okl. gépészmérnök, főiskolai r. tanár* „Szilárdságtan és gyakorlati példák gyűjteménye” c. könyve e napokban hagyta el a sajtót, ami a műszaki szakirodalom újabb értékes gyarapódását jelenti.

A szerző, aki régebbi munkáival, valamint a bel- és külföldi szakfolyóiratokban megjelent és elismerést aratott számos cikkeivel jó hírnévre tett szert, a hazai erdómérnöktársadalom előtt is főleg „Erdészeti Géptan” és „Grafosztatika” című könyvei révén közzismert, a közép- és fiatalabbkorú erdómérnökgeneráció pedig szeretett volt tanárát tisztelni benne. Hosszú tanári működése, tudományos kutatásai és munkálkodása feltétlen garancia arra nézve, hogy e legújabb művét is teljes elismeréssel fogadja a szakirodalom.

Sem folyóiratunk, sem e sorok írója nem lehet hivatott arra, hogy a műről szaknézőpontból részletes kritikai méltatást adjon. Céлом csak az, hogy az erdómérnökkollégák, de különösen az építkezéssel foglalkozók figyelmét felhívjam e nagybecsű könyvre.

A könyv tulajdonképpen főiskolai hallgatók részére írt tankönyv, de tárgyánál és szerencsés összeállításánál fogva a gyakorlatban működő mérnök kezében megbecsülhetetlen segédkönyvül szolgálhat. A szerző nagy pedagógiai érzékkel egyszerű, világos nyelvezettel igyekszik bevezetni az olvasót még a szilárdságtan legelméletibb fejezeteibe is és amellet az elméleti fejtegetéseket mindenütt követi a gyakorlati életből vett példák megoldása is, miáltal nemcsak a megértetés válik könnyebbé, de egyúttal jó útmutatásul szolgál a mérnök részére a gyakorlatban előforduló szilárdságtani számításokra nézve is.

A könyv tizenegy fejezetre oszlik.

Az első fejezet a szilárdságtani alapfogalmakat ismerteti, a második fejezet a derékszilárdság tárgyalása során a derékfeszültség és rugalmas alakváltozás között való összefüggést, ennek nyomán a szilárdságtani (statikai és dinamikai) próbákat ismerteti, majd a nyomó és húzó szilárdság eseteire terjeszkedik ki részletesen. A harmadik fejezet a hajlító szilárdsággal foglalkozik, amelynek során részletesen tárgyalja a statikailag határozott (két helyen alátámasztott, egyik végén befogott) tartók és a statikailag határozatlan (egyik végén befogott, másik végén alátámasztott, mindkét végén befogott) tartók számítását, a folytonos tartók elméletét, a Castigliano- és Maxwell-elméletet, a Clapeyron-féle egyenleteket, a lökésből származó hajlítóterhelés számítását és a dinamikai faktor megállapítását. A negyedik fejezetben találjuk a kihajlás ellen való szilárdság fejtegetését Euler, Tetmayer, Schwarz—Rankin és Navier elméletei szerint és ezen eljárásoknak gyakorlati alkalmazás nézőpontjából való kritikai összehasonlítását. Az ötödik fejezet a drótkötél szilárdságával foglalkozik. A hatodik fejezet a feszültségek elméletének van szentelve (De

Saint Venant, Rankin, Bach, Mohr és az alakváltozási elmélet). A hetedik és a következő fejezet a nyíró, illetve csavaró szilárdságot mélyreható alapossággal, a kilencedik fejezet az alakváltozás munkáját (Castigliano és Maxwell elmélete stb.) fejtegeti. A tizedik fejezet az összetett igénybevételekkel (mint excentrikus terhelések, derék- és nyíró, nyíró- és hajlító, derék és csavaró stb.) foglalkozik. A tizenegyedik fejezet a csövek és lemezek szilárdságtani számítását ismerteti.

A könyvet szaktársaimnak a legmelegebben ajánlom figyelmébe.

A könyv 488 oldalon, a szöveg közé nyomtatott 392 ábrával és a gyakorlati életből merített 140 kidolgozott példával, jó fehér papíron, szép kiállításban jelent meg az Athenaeum nyomásában, a m. kir. bányamérnöki és erdőmérnöki főiskola könyvkiadó alapjának kiadásában. Megrendelhető a főiskola quaestoránál Sopronban. Ára 25 pengő. Főiskolai hallgatók 20% kedvezményben részesülnek.

Modrovich F.

Dr. Varga Ferenc: *Kertészeti növénynevelés. I. Általános rész. 1927.*

A munka 225 oldal terjedelemben egyrészt a Kertészeti Tanintézet hallgatóinak szolgál tankönyvül, másrészt a növényneveléssel foglalkozóknak és a kertészetet kedvelőknek igen jó kézikönyvül szolgál annál is inkább, mert magyar kertészeti irodalmunk ilyen irányú szakkönyvvel eddig nem rendelkezett.

Bevezetésében a növénynevelés történetét vázolja s néhány kertészeti alapvető fogalmat tisztáz.

I. Berendezkedéstan című fejezetében ügyes összeállításban tárgyalja a növény vegetatív életfolyamatait, majd a reprodukív életjelenségeket ismerteti teljes részletességgel és kiváló érzékkel. Leírja a növények életfolyamatait befolyásoló éghajlati (klimatikus) és talajbeli (edafikus) tényezőket s végül ismerteti a növényi berendezkedési típusokat a táplálkozás módja, a termőhely és a növények élettartama szerint.

II. Örökléstan: Történeti visszapillantásában ismerteti a Galton—Quetelet-féle matematikai-statisztikai alapokon nyugvó örökléstan irányát s az ezt nyomon követő kísérleti örökléstant, melynek úttörője és megalapítója Mendel Gergely volt. Tárgyalja a növényélettanban nagyfontosságú modifikációkat, a variációs eseteket s megmagyarázza a tiszta tenyészetet, atavizmus és elfajzás (degeneráció) fogalmakat.

Keresztezés című részében tárgyalja a keresztezés feltételeit, irányelveit s az abból származott utódok örökléstanai sajátosságait, ismerteti az intermediaer, alternatív és a komplikáltabb öröklési eseteket és számos példában kimutatja, hogy a szülők öröklési anyagbeli sajátosságai a Mendel-féle törvény szerint származnak át az utódokra. A bonyolult öröklési eseteket táblázatokkal és ügyesen összeállított illusztrációkkal teszi szemlélhetővé a szerző. Az öröklés sejtteni vonatkozásaiival kapcsolatosan ismerteti az örökléstanai folyamatoknál a

chromosomák szerepét s a tulajdonságok átöröklésére felállított újabb ú. n. chromomer-elméletet.

Tárgyalja a chimaerák, xeniák mibenlétét, mint növénynemesítési különlegességeket, leírja a mutációs eseteket s végül méltatja az örökléstan jelentőségét a növénynemesítés szolgálatában.

III. Kiválogatás: Szemléltető ábrákkal részletesen ismerteti a mesterséges és természetes szelekciót, törzstenyésztést, egyedkiválogatást, pedigree-tenyésztet.

IV. Basztard-tenyésztés: Tárgya az ismertetett kiválogatási módokkal létrehozott új kombinációk fentartása ivartalan úton, önbeporzás esetén, rovar- és szélporozta növényeknél.

V. Nemesítési célok című fejezetében azokat az irányelveket rögzíti, amelyeket a nemesítő célja elérésben kitűzhet. Vonatkozhatik ez koraiságra, jobb és nagyobb terméshozamra, teltvirágúságra, alak- és színbeli változatosságra stb.

VI. Magtermelés és magkezelés: Összefoglalja a magtermelés elveit s a mag kezelésére ad kimerítő útbaigazítást.

VII. Nemesítő üzem könyvelése: Fejlett üzemben céltudatos munka könyvelés nélkül nem képzelhető s azért a könyvelés legegyszerűbb módját, a törzskönyvet s a tenyészkeri naplót ismerteti.

VIII. Laboratórium és laboratóriumi munka: A laboratóriumban történik a nemesítendő és a tenyészanyag részletes feldolgozása s azért általános irányelveket ad szerző a laboratórium felszerelésére vonatkozólag.

IX. Tenyészker című befejező fejezetében azokat az elveket sorolja fel, amelyek a tenyészker helyes megválasztása szempontjából tekintetbe jönnek, útbaigazítást ad annak célszerű beosztására s ismerteti a tenyészker berendezéseit.

A könyv alapos szaktudással s kiváló pedagógiai készséggel összeállított munka, kertészeti irodalmunk erősen érezhető hiányát van hivatva pótolni. Bár tárgya speciálisan kertészeti irányú, általános érvényű növényélettani vonatkozásainál fogva az erdőmérnököt közelebről érdekli.

A munkában lefektetett elméleti tudás alapján a kertészetet kedvelők céltudatosan foglalkozhatnak kertészkedéssel s ezért a könyv megszerzése a legmelegebben ajánlható az erdőmérnöknek a „mutatibus mutantibus” elvénél fogva.

Kapható a Légrády nyomda- és könyvkiadó rt.-nál, Budapest.

Sommer Géza.